

Plicní resekce. Od Diviše k da Vincimu.

doc. MUDr. Alan Stolz, Ph.D., MBA
Chirurgická klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha

Rozvoj hrudní chirurgie se datuje od počátku 20. století a v průběhu celého století se technika plicních resekcí postupně vyvíjela. Chirurgové získávali zkušenosti a vliv na další rozvoj v hrudní chirurgii měl pokrok napříč medicínskými i technickými obory.

Za zakladatele české hrudní chirurgie je pokládán akademik Jiří Diviš, který provedl v roce 1926 první plicní metastazektomii ve světě. V té době se operace metastatického postižení plic neprováděla, proto se jednalo o velký krok vpřed. Není mnoho českých chirurgů, kteří mají zásluhu na rozvoji světové chirurgie. V roce 1931 provedl také první lobektomii a v roce 1946 pneumonektomii v Československu. Na akademika Diviše navázal jeho žák prof. E. Polák, který v roce 1959 publikoval ceněnou monografii – Indikace v pneumochirurgii. Porovnáním s jeho souborem 322 operovaných pacientů pro bronchogenní karcinom můžeme sledovat významné zlepšování výsledku terapie rakoviny plic v průběhu posledních 60-ti let u nás, kdy pooperační mortalita klesla z 22 % na 1,6 % a 5-leté přežívání pacientů po plicní resekcii stoupl z 3,1 % na 51 %. Mezníkem rozvoje české hrudní chirurgie bylo zavedení programu transplantací plic prof. P. Pafkem v roce 1997. Na jeho práci navázal prof. Lischke, kdy v březnu 2021 byla provedena 500. plicní transplantace. V současnosti patří tento transplantační program mezi vedoucí centra v Evropě.

Postupem času se nejenom ve všeobecné chirurgii, ale také v hrudní chirurgii objevuje miniinvazivní VATS (video-assisted thoracic surgery) operativa, která přináší pro pacienta mnoho výhod. Dochází k menší traumatizaci tkáně s čímž je spojena kratší doba hospitalizace a doba práceneschopnosti při zachování onkologické radikality. Tento způsob chirurgické terapie bronchogenního karcinomu začal v ČR přibližně před 10 lety a počet pacientů takto operovaných se stále zvyšuje. V roce 2011 bylo provedeno pouze 1,4 % všech plicních lobektomií miniinvazivním VATS přístupem, v roce 2019 byl podíl VATS lobektomií již 30,5 %.

Pokrok v technologii pokračuje dál a nejenom v hrudní chirurgii se prosazuje tzv. robotická chirurgie (RATS – robotic-assisted thoracic surgery). Jedná se o generační skok v miniinvazivní chirurgii. Technologie HD rozlišení obrazu a ergonomické ovládání ramen pojízdného systému zajišťuje vysokou přesnost i u technicky vysoce náročných operačních výkonů, ke kterým plicní resekce bezesporu patří.

V roce 2020 jsme ve FN Motol začali s programem robotických plicních lobektomií, který je v současné době jediným programem v ČR a ve střední a východní Evropě. Cesta byla náročná zejména vzhledem k probíhající pandemii COVID-19, která stěžovala jak zaškolovací proces, který je velmi náročný vzhledem k obtížnosti RATS, tak i samotnou indikaci pacientů k výkonu, protože počet vyšetřených pacientů během pandemie klesl. Od srpna 2020 do dubna 2021 jsme ve FN Motol provedli celkem 20 roboticky asistovaných plicních lobektomií s průměrnou hospitalizační dobou 4 dní a 30denní mortalitou 0 %.

Roboticky asistovaná chirurgie reaguje na trend snižování invazivity operačních výkonů, což má zásadní vliv na další život a prognózu pacientů. Projevuje se to zejména v terapii pacientů s maligních onemocněním, kde je snaha o skloubení radikality operace s principem miniinvazivity.

Tři nejvýznamnější publikace autora:

- 1. STOLZ, Alan** - ŠIMONEK, Jan - HARUŠTIAK, Tomáš - LISCHKE, Robert - SCHÜTZNER, Jan - PAFKO, Pavel. Does Chemotherapy Increase Morbidity and Mortality after Pneumonectomy? *Journal of Surgical Oncology*. 2009, 99(1), 38-41. ISSN 0022-4790. IF = 2.502 Q2
- 2. STOLZ, Alan** - HARUŠTIAK, Tomáš - ŠIMONEK, Jan - SCHÜTZNER, Jan - POLANECKÝ, Ondřej - BURKERT, Jan - LISCHKE, Robert. Long-term outcomes and prognostic factors of patients with pulmonary carcinoid tumors. *Neoplasma*. 2015, 62(3), 478-483. ISSN 0028-2685. IF = 1.961 Q4
- 3. HARUŠTIAK, Tomáš** - ZEMANOVÁ, Milada - FENCL, P. - HORNOFOVÁ, Ludmila - PAZDRO, Alexandr - ŠNAJDAUF, Martin - ŠÁLKOVÁ, Eva - LISCHKE, Robert - **STOLZ, Alan**. [F-18] Fluorodeoxyglucose PET/CT and prediction of histopathological response to neoadjuvant chemotherapy for adenocarcinoma of the oesophagus and oesophagogastric junction. *British Journal of Surgery*. 2018, 105(4), 419-428. ISSN 0007-1323. IF = 5.433 Q1